

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української, іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова

ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНЦІЇ ЛІЦЕЇСТІВ
ЗАСОБАМИ АВТЕНТИЧНИХ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ПІСЕНЬ

Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконав: здобувачка
Спеціальності 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.021
Освітньо-професійної програми
Середня освіта (Мова і література
англійська)
Бурдюг Марина Олегівна
Керівник: к. пед. н., доцент
Зуброва Ольга Андріївна
Рецензент: к. пед. н., доцент
Колкунова Вікторія Володимирівна

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичне обґрунтування ефективності використання пісень для формування англійськомовної граматичної компетенції учнів.....	7
1.1. Вплив музичних творів на учнів під час навчання англійської мови.....	7
1.2. Методика застосування пісень на уроках англійської мови	15
1.3. Формування граматичної компетенції учнів за допомогою вправ, оснований на англомовних піснях	24
РОЗДІЛ 2. Використання автентичних англійськомовних пісень як засобу формування граматичної компетенції учнів ліцею	31
2.1. Система граматичних вправ для учнів ліцеїв з використанням англійськомовних пісень	31
2.2. Методичні рекомендації з формування граматичних навичок ліцеїстів засобами англійськомовних пісень з використанням хмарних технологій	36
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47
ДОДАТКИ.....	51

ВСТУП

У навчальній програмі з іноземних мов, розробленій МОН, стверджується, що базовий загальноосвітній рівень має надати учням іншомовний досвід для забезпечення формування іншомовної комунікативної компетенції на рівні самостійного користувача. Одним із завдань іноземних мов є саме розвиток здатності розуміти реальний текстовий зміст на слух, для вирішення цього завдання ми можемо використовувати англійськомовні пісні, робота з якими досягає багатьох функцій, таких як:

- здобуття знань про культуру, історію та реалії країни мови, що вивчається;
- розпізнавання значення мовних явищ, іншої концептуальної системи, за допомогою якої можна сприймати дійсність;
- знання власних особистісних характеристик, що є психофізіологічною основою для вивчення іноземних мов;
- розвиток вміння використовувати стратегії, необхідні для задоволення своїх іншомовних комунікативних намірів (використання підручників, словників, довідників, мультимедійних засобів тощо);
- розвиток інтелекту, мовленнєвих та когнітивних здібностей.

Актуальними питаннями використання пісень на уроках англійської для розвитку граматичної компетенції учнів займалася низка вітчизняних і зарубіжних учених. Свій внесок у покращення якості освітнього процесу в рамках здійснення навчання засобами автентичних англомовних пісень зробили вчені Л. В. Петько, Г. М. Карпенко, Я. Д. Гусак-Шкловська, Д. Сноу, Дж. Скрівенер, В. Гарріс, Д. В. Рейні, Д. Ларсен, Ю. Тіаріна, Г. Сяріф, М. Akbary, С. Fonseca-Mora та ін. Методикою навчання граматичної компетенції займалися такі вчені, як О. М. Кашуба, І. П. Тригуб, С. Ю. Ніколаєва, Д. Ларсен-Фрімен, С. Торнбері, Н. В. Кузьміна, І. А. Зязюн, Н. К. Склярєнко, М. Г. Шемуда, О. І. Вовк, А. О. Андрущенко.

Актуальність дослідження зумовлена тим фактом, що в сучасній методичній науці досі немає чіткого і методично обґрунтованого підходу до формування граматичної компетенції учнів засобами англійськомовних пісень, тому це питання потребує більш ретельного вивчення та подальшого опрацювання. Важливим питанням у роботі постає вибірка пісенних творів за допомогою аналізу багатьох композицій з метою виявлення більш релевантних музичних творів для ефективного використання музики з різними навчальними цілями на уроках англійської мови.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Проблематика дослідження безпосередньо пов'язана із науково-дослідною темою кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова Херсонського державного університету «Вплив лінгвальних та екстралінгвальних чинників на формування фахівця з іноземних мов у сучасному мультикультурному просторі» (номер держреєстрації 0117U003763).

Об'єкт дослідження – процес навчання англійської мови в ліцеї.

Предмет дослідження – формування граматичної компетенції учнів ліцеїв засобами автентичних англійськомовних пісень.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й розробити методичні рекомендації щодо використання автентичних англійськомовних пісень як засобу формування граматичних навичок учнів у процесі навчання англійської мови.

Завдання дослідження:

- дослідити вплив музичних творів на учнів під час уроків англійської мови;
- розглянути методи застосування пісень на уроках англійської мови;
- розкрити значення поняття «граматична компетенція»;

- створити систему граматичних вправ з використанням англійськомовних пісень як засобу формування граматичної компетенції;
- розробити методичні рекомендації щодо використання англійськомовних музичних творів за допомогою хмарних технологій як засобу формування граматичних навичок.

Методи дослідження: аналіз теоретичних і науково-методичних джерел, нормативних документів з теми дослідження з метою встановлення основних положень у роботі та обґрунтування теоретичних засад; аналіз, систематизація та узагальнення вітчизняного й зарубіжного досвіду для виявлення і подальшого розвитку методики використання англійськомовних пісень як засобу формування граматичної компетенції;

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що в роботі обґрунтовано ефективний розвиток граматичної компетенції учнів, що досягається за допомогою використання автентичних англійськомовних пісень і має позитивний вплив на якісне засвоєння інформації.

Практична цінність дослідження полягає в можливості використання його матеріалів для подальшого вивчення методики використання автентичних англійськомовних пісень у процесі формування граматичної компетенції учнів ліцеїв. Результати роботи можуть бути використані для навчання англійської мови у закладах загальної середньої освіти, а також як джерело для студентських робіт з дотичних тем.

Апробація результатів дослідження проводилася у ході доповідей на засіданнях кафедри, у публікації статті «Використання вчителями автентичних англійськомовних пісень для формування мовних компетенцій учнів» (ХДУ, Івано-Франківськ, 2022 рік), тез «Можливості використання онлайн-платформ у роботі з автентичними піснями на уроках англійської мови в ліцеї», та виступі на Міжнародній науково-практичній конференції

«Пріоритетні напрями філологічних, лінгводидактичних і соціальнокомунікаційних досліджень» (м. Івано-Франківськ, Україна, 1-2 грудня 2022 року).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПІСЕНЬ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ

1.1 Вплив музичних творів на учнів під час навчання англійської мови

На сучасному етапі система освіти України знаходиться на етапі реформування, тому активізується процес залучення новітніх і нестандартних технологій, у тому числі й для навчання англійської мови. З метою підвищення ефективності процесу навчання іноземної мови, слід використовувати інтерактивні техніки та поєднувати різні методи. Так, можна поєднати лінгвістику і музику. Пісні – це не лише форма розваги, а й спосіб пізнання, наприклад, нових слів та словосполучень, стилістичних і граматичних особливостей. Слід зазначити також, що в умовах сучасного світу молоді більш комфортно отримувати інформацію прослуховуючи аудіо, ніж за допомогою читання. Тому пісні під час навчання сприйматимуться позитивно [12, с. 103].

Останніми роками з'являється все більше наукових досліджень, які демонструють еволюційні докази того, що музика та мова мають багато спільного, наприклад, музику вважають універсальною мовою людей, оскільки і музика, і мова мають комунікативне направлення як засіб вираження та передавання думок людини, і можуть стимулювати людські емоції; і мова, і музика пов'язані з культурою та мають власні фіксовані правила послідовності; тобто правила для мови, щоб сформулювати речення, і для музики, щоб утворити мелодію [35].

Витоки музики насправді невідомі, але її універсальність і повсюдне поширення свідчить про те, що вона має відношення до еволюції людини. За словами Дарвіна, причина того, що всі люди мають здатність створювати музику та насолоджуватися нею, полягає у тому, що в еволюційному минулому ми використовували її для залучення більшої кількості сексуальних партнерів, таким чином забезпечуючи виживання нашого виду, як це роблять співочі птахи. Дарвінівська теорія передбачає, що найкращі музиканти чи танцюристи мають більший репродуктивний успіх, ніж їхні менш музичні колеги.

Було також багато наукових дебатів про зв'язок між мовою та музикою, і щодо того, яка з них еволюціонувала першою. Хоча деякі опоненти, такі як С. Пінкер, стверджують, що музика «повністю відрізняється від мови», все більше доказів підтверджує ідею, що або мова пройшла через музичний етап під час своєї еволюції або що музика «походить від мови» [26, с. 8].

Ще одним доказом того, що музика і мова мають певну еволюційну історію, є просодія традиційних пісень. Кожна мова вимагає різної музичної обробки, і традиційна музика розвивалася відповідно: англійські слова не піддаються ритмам фламенко, так само як французькі тексти не вписуються в ірландські мелодії. Дійсно, музичні моделі дитячого плачу, ще до того, як починають утворюватися слова, відповідають мовленню матері. Таким чином, просодія, яка зустрічається в традиційній музиці, є, мабуть, одним із найпростіших способів ілюстрації ритму мови, наголосу, інтонації слова та вимови [26, с. 9].

Дослідження анатомії мозку показали, що музика може впливати на лімбічну систему, яка є частиною системи емоційного реагування, і може стимулювати вивільнення ендорфінів, які, у свою чергу, перешкоджають передачі сигналів болю. Ця розумова та емоційна активність також може змінити вегетативну нервову систему, що, у свою чергу, може вплинути на функцію серцево-судинної, нейроендокринної та імунної систем. Цілковитим

імовірно, що імунні та гормональні зміни, які спостерігаються у людей після прослуховування музики, є результатом впливу на ВНС. Музика також може сприяти введенню у транс, оскільки вона стимулює альфа-хвилі мозку, які дозволяють людині мислити внутрішньо і мати спокійний стан розуму: дослідження з використанням електроенцефалографів виявили, що музиканти виробляють більшу кількість альфа-хвиль у скроневій долі мозку, ніж люди, які не займаються музикою [26, с. 9].

Відомо, що заспокійлива музика дозволяє лікарям зменшити дози анестетиків та інших знеболюючих препаратів, наприклад на прийомі у зубних лікарів, або навіть під час деяких операцій, коли людині необхідно залишатися у свідомому стані. Класичну музику використовують для зменшення тривоги та депресії, а музика у стилі нью-ейдж, як було встановлено, полегшує сон у людей похилого віку з порушеннями сну.

Хоча може здатися, що це не має прямого відношення до освіти, вчителі можуть використовувати музику як «знеболювальний» засіб, щоб заспокоїти та покращити настрій учнів. Незважаючи на те, що музика не може позбавити учнів від їх метушливості, вона може перемкнути увагу, що допоможе класу заспокоїтися та зробити їх менш галасливими під час уроку [26, с. 12].

На думку Я. Гусак-Шкловської, у сучасному суспільстві музика є одним із найпоширеніших явищ. Величезний потік музичної інформації супроводжує людину повсюди і розглядається сучасними людьми як неминучий. Музика є потужним засобом регулювання емоцій людей [7, с. 52]. У теперішніх умовах життя музика і справді супроводжує людей повсюди, потік музично навантаженої інформації неможливо уникнути, особливо для молоді, яка постійно користується соціальними мережами та інтернетом.

Цікаво те, що за деякими дослідженнями від 70 до 77 відсотків покупців віддають перевагу магазинам, де грає музика, а 63 відсотка з них стверджують, що купують більше товарів у магазинах із фоновою музикою. Відоме

дослідження Р. Міллімана про вплив музики в супермаркетах показало, що більші обсяги продажів постійно пов'язували з музикою саме у повільному темпі, тоді як, навпаки, нижчі показники продажів спостерігаються з музикою в більш швидкому темпі, незважаючи на те, що покупці не усвідомлювали наявності фонової музики. Крім того, клієнти ресторанів витрачають більше грошей на їжу та напої, коли там грає повільна музика. Використовуючи знання про вплив музики на людину, її можна застосовувати як інструмент вирішення деяких навчальних питань або досягнення цілей, беручи до уваги фоновий емоційний стан учнів класу, і регулювати цей стан у необхідному для навчання напрямку [26, с. 13].

Завдячуючи вченим, які досліджують психофізіологічні аспекти впливу музики, можна вважати, що встановлено наступні факти: музика стимулює виникнення емоцій, покращує мовні та арифметичні навички, стимулює процеси сприйняття та пам'яті, активізує творче мислення [12, с. 104].

Співання автентичних пісень у великій групі може зменшити страх учня розмовляти англійською, що є розповсюдженою проблемою тих, хто вивчає іноземну мову, тоді як індивідуальний спів збільшить впевненість у собі, а це у свою чергу сприятиме більш якісному вивченню мови. Також вчителі можуть використовувати музику під час навчання, для створення насиченого звукового середовища для того, щоб учні могли приділяти найбільшу увагу діяльності, яка відбувається на уроці [35].

Крім того, дослідження показали, що музика може допомогти покращити довготривалу та короткочасну пам'ять учнів. Було зазначено, що повторення, характерне для музики, може призвести до явища під назвою «*song-stuck-in-my-head*» (пісня застрягла в моїй голові), яке виявляє, що пісні можуть зберігатись у пам'яті протягом тривалого часу. В іншому експерименті повідомляється, що учні змогли запам'ятати більше слів, співаючи, ніж розмовляючи, іншими словами, чим більше лексичних елементів чули студенти, тим сильніше вони запам'ятовувалося, поступово розширювалася

імпліцитна пам'ять учнів і таким чином несвідомо збільшувався словниковий запас [35].

Музика та римовані тексти дозволяють учням краще засвоювати та запам'ятовувати інформацію, яка в інакшій формі вивчення є надто складною для ефективної обробки. За словами Р. Штайнера, наслідування або імітація – це несвідомий процес, який відрізняється від цілеспрямованого навчання, і є однією з найсильніших рис раннього навчання дітей. Вальдорфська система також вважає ідею про повторення та імітацію у перші роки навчання мови кращим методом, ніж аналіз [26, с. 14].

Цілісне вивчення фрагментів мелодії чи тексту подібне до вивчення мови у реаліях життя виучуваної мови, коли учень занурюється в культуру, де розмовляють цією мовою. Це дозволяє учням зосередитися на самій діяльності (у даному випадку на пісні), а не на вивченні мови. На думку деяких вчених найкращий спосіб навчати мові, коли вона використовується для передачі повідомлень, а не тоді, коли її викладають для свідомого засвоєння. Словниковий запас, утворений під час вивчення пісень, дозволяє учням несвідомо формувати базу важливих словникових і граматичних структур, які можна використати в момент, коли це потрібно у мовленні [26, с. 15].

Основною метою удосконалення навчання у вищих навчальних закладах є пошук способів і засобів забезпечення оптимізації та ефективності навчального процесу, а також пошук методів зняття втоми і нервозності у наслідок перевтомлення та підвищення рівня працездатності учнів, котрі займаються інтелектуальною роботою. Одним із дієвих чинників підвищення працездатності людини є емоційний вплив. Одним із легкодоступних факторів емоційного впливу є функціональна музика [12, с. 104].

Вчені О. Василенко та І. Сисоєнко вважають, що емоції та враження, отримані від читання віршів чи співу являють собою своєрідний життєвий

досвід, котрий у свою чергу трансформується у знання, і таким чином мотивує учнів до навчання [12, с. 104].

Вчена Л. Петько стверджує, що поетапне розучування пісень розвиває в учнів відчуття ритму та розуміння інтонаційних компонентів англійської мови: мелодії мови, інтервалів, швидкості зміни висоти звуку [16].

Словникові елементи, включно з фразовими дієсловами, можна або вчити з наміром вивчити, або запам'ятовувати випадково. Враховуючи велику кількість слів, необхідних для ефективного та вільного спілкування англійською мовою, і відносно повільний темп, з яким словникові елементи можна вивчати за допомогою чітких інструкцій, здається логічним висновок про те, що значна частина знань вокабуляру успішних учнів, здобувається випадково. Вчені В. Гарріс і Д. Сноу також вказали на такий самий розрив між кількістю слів, які знає учень, і відносно невеликим відсотком слів, які були вивчені за допомогою спеціальних вправ. За Р. Шмідтом випадкове навчання – це навчання без наміру вивчити або вивчення чогось одного (наприклад, граматики), коли основною метою учня є робити щось інше (наприклад, спілкуватися). Вважається, що таке навчання відіграє важливу роль у тому, як вивчаються слова. Деякі вчені зазначали, що більшість слів, які ми знаємо, були засвоєні випадково через усне введення. У результаті таких переконань В. Гарріс і Д. Сноу навіть зайшли так далеко, щоб стверджувати, що вправи спрямовані на вивчення слів та їх заучування є марною тратою часу. Деякі дослідження показали, що випадкове знайомство з іншомовними словами, особливо в мультимедійній формі, значно підвищує ймовірність того, що ті самі слова будуть успішно засвоєні під час подальшого спрямованого навчання лексиці. Інші вчені стверджують, що на відміну від цілеспрямованого випадкове навчання вимагає набагато більше часу та зусиль, але пропонує менш успішне навчання натомість [20].

Було проведено низку досліджень щодо того, як випадкове знайомство з різними позакласними джерелами (музика, фільми та комікси) може сприяти

засвоєнню словникового запасу. Перш за все, вони вважаються мотиваційними у тому сенсі, що учні не завжди розглядають їх як джерела навчання і, ймовірно, повертатимуться до них кілька разів заради задоволення, яке вони приносять. По-друге, навчання з цих джерел все одно повинно включати певний ступінь свідомих зусиль. Тобто учні не можуть розраховувати на навчання з цих джерел, якщо вони не приділяють належної уваги тому, до чого вони піддаються. Щоб оцінити цінність різних джерел, вчені Н. Шмітт і С. Редвуд провели дослідження, в якому вивчали зв'язок між кількістю інформації, яку учні отримують поза класною кімнатою через популярні засоби масової інформації та знання англійських фразових дієслів. Вони виявили, що лише перегляд англомовних фільмів і телепрограм позитивно корелює з опануванням учнями фразових дієслів. Вони прийшли до висновку, що хоча ті учні, які частіше слухали музику, краще володіли фразовими дієсловами, відмінності не були суттєвими. Автори пояснили цей висновок тим фактом, що прослуховування музики передбачає меншу концентрацію в порівнянні з переглядом фільмів і телешоу [20].

Проте, якщо учні будуть прослуховувати музику у контексті уроку з розставленими вчителем акцентами, якість вивчення мовного матеріалу значно зросте.

Особливо музику виділяють як потужне джерело вивчення мови у класі, і поза ним. Дослідження виявили, що мову, яка супроводжується мелодією, можна легше сегментувати і, таким чином, краще зрозуміти. Існують також експериментальні дані, які свідчать про те, що музика також може сприяти довгостроковому запам'ятовуванню. Було проведено дослідження, під час якого одній групі учасників давали прослухати невідомі їм пісні та просили пригадати тексти пісень, тоді як іншій групі пропонували ті самі тексти в усно, без музики. Виявилось, що як у тестах які виконувались одразу та через певну кількість часу перша група переважала другу. В іншому дослідженні, присвяченому впливу музики на пам'ять, Д. В. Рейні та Д. Ларсен виявили, що

учні краще пригадують список випадкових назв, якщо вони були представлені в музичній формі порівняно з візуальними чи усними форматами. Беручи до уваги можливі переваги музики для словесного розуміння та довгострокового запам'ятовування, є доцільним серйозно розглядати її як потужний помічник у навчанні [20].

З практичної точки зору, музика є не лише благодійною для учнів під час вивчення мови, але й корисною для вчителів у викладанні як гнучкий інструмент для підтримки багатьох аспектів навчання. Що стосується розвитку навичок аудіювання та говоріння, то прослуховування пісні іншою мовою та її співання може бути дуже потужною вправою для вдосконалення навичок аудіювання, оскільки тексти пісень сповнені граматичних патернів й інформації про культурні явища країн виучуваної мови. Більше того, вчені стверджують, що труднощі з аудіюванням впливають із вимови, включаючи швидкість зміни звуків, вимову звуків і ритм мовлення англійською. Так, спів може бути дуже придатною та ефективною вправою для знайомства з відчуттям ритму. За допомогою музичних вправ учні покращать свої здібності у диференціюванні висоти звучання у реченні та фонологічне сприйняття, учні зможуть точно розрізнити окремі фонemi та імітувати звуки, наголоси, інтонації, щоб тренувати своє мовлення. У той же час музика також може допомогти покращити рівень читання та письма у учнів. Оскільки музика та мова організовані виражальні моделі, отже, учні можуть дізнатись найбільш поширені англомовні вирази з текстів пісень, так як вони слугують найважливішими компонентами, певною основою при створенні митцем ліричного тексту пісні [35].

У поєднанні з традиційними уроками англійської мови, уроки, на яких учні намагаються виразити себе, є найкращим способом навчання мови, оскільки процес засвоєння тексту супроводжується його виразним тлумаченням і правильною інтонаційною вимовою [12, с. 104].

Ураховуючи все вищесказане можна дійти висновку про те, що музика на уроках англійської мови позитивно впливає як на вивчення мови з позицій граматичного конструювання, лексичного збагачення та правильності вимови, так і на емоційний стан учнів. Музика на уроках здатна покращити настрій у класі, заспокоїти або навпаки активізувати до роботи, оскільки прослуховування пісень, зокрема несвідомо, перемикає увагу учнів з одного виду діяльності на інший. Для багатьох сучасних учнів більш комфортно отримувати інформацію саме у форматі аудіо, ніж за допомогою читання. Тому пісні під час навчання – це гарний варіант усвідомленого прослуховування музики, у процесі якого можливо поліпшити настрій і відчутти позитивний вплив на емоційну складову людини. Також було зазначено, що прослуховування музики на уроках може покращити мовні та арифметичні навички, стимулювати процеси сприйняття та довгострокового запам'ятовування, паралельно активізуючи творче мислення учнів.

1.2 Методика застосування пісень на уроках англійської мови

Для якісного використання пісень на уроках іноземної мови, важливо розробити певні методичні прийоми. Оскільки пісні використовуються для різних цілей і завдань, їх добирають відповідно до мети уроку, аналізу граматичного матеріалу, на якому вони основані, або потенціалу словника теми. Пісні з сюжетом і певним соціальним напруженням найкраще підходять для комплексних уроків, які розвивають в учнів творчі та комунікативні здібності. Але з точки зору придатності для вивчення англійської як іноземної мови при виборі всіх типів пісенних творів виникає загальна вимога: вони не повинні бути надто складними для розуміння, проте мають бути традиційними з точки зору граматичної структури. [12, с. 104].

Очевидно, що гучність музики, яка звучить у класі, має відповідати завданню, яке виконується, а кількість повторів пісні під час певної вправи має ретельно відстежуватися, щоб не мати негативного впливу на учнів [26, с. 11].

Вчена Л. Петько запропонувала методику дослідження музичних творів на заняттях, де розрізняє такі етапи: презентація пісні, де вчитель пояснює мету з якою обрана певна пісня для розгляду на уроці, розповідає історію створення композиції, читання тексту музичного твору: учні читають текст мовчки; фонетичний розбір пісні; читання та переклад тексту учнями; вивчення пісні. Найкраще спочатку вивчити ритм пісні, а так як чіткої розбірливості під час співу досягти досить складно, можна запропонувати прослухати пісню і проспівати її пошепки. Після першого прослуховування пісні вчитель звертає увагу класу на ті рядки тексту, які потребують уваги, і вмикає пісню повторно. Далі учні виконують завдання на відпрацювання лексики та граматики, щоб засвоїти мовний матеріал пісні. У якості домашнього завдання пропонується виконати поетичний переклад музичної композиції, на наступному ж уроці проводиться конкурс на кращий художній переклад [16].

Методист А. Гезь пропонує перелік ідей щодо організації завдань з використанням пісенних творів на уроках англійської мови:

- Учитель готує деяку кількість рядків вирізаного на папері тексту пісні, яку учні вже знають. Діти в парах або у групах складають текст пісні в правильному порядку. Учні разом виконують пісню і перевіряють правильність зробленого завдання.
- Учитель ділить дітей на групи по двоє. Клас прослуховує пісню. Учитель та учні розбирають один куплет пісні: скільки у вірші слів, які слова з'являються, а які – основні. Після цього вчитель дає учням завдання: створити в групах ще одну частину пісні. Учні в парах і разом з класом читають і співають свої варіанти куплетів.

- Озвучте назву пісні з попередніх занять, яку учні добре знають, але якщо вони не пам'ятають її, тоді запишіть лірики на дошці. Виконайте разом з учнями пісню, звертаючи увагу на вимову тексту. Учні можуть співати пісню тихо, гучно або навіть пошепки. Далі учні повинні заплющити очі, а вчитель вибірково видаляє текст пісні з дошки. Учитель просить учнів відкрити очі, а діти намагаються пригадати слова, яких не вистачає. Кожен учень по черзі підходить до дошки, заповнює пропуски і клас дружно співає пісню.
- Оберіть просту пісню, знайому учням. Учитель ділить клас на дві великі групи. Учні починають співати. Якщо вчитель підійме руку, перша група повинна співати пісню вголос, а друга група лише слідкуватиме за ходом тексту. Коли вчитель опустить руку, тоді учні другої групи повинні продовжити співати. На слові вчителя «Together», співає хором весь клас.
- Учитель заздалегідь готує набір смужок з текстом пісенного твору, який вже знайомий учням. Залежно від того, скільки учнів у класі вчитель обирає одного або кількох дітей і дає їм текстові смужки. Учні повинні розташувати їх у правильному порядку, щоб утворити пісню. Група разом виконує пісню і всі перевіряють правильність виконання завдання [6].

Методика засвоєння матеріалу шляхом «музичного навчання» все ще перебуває у концептуальному стані – вона розглядається лише як багатообіцяючий варіант майбутнього напрямку освіти. Так як літературних доробків та методичних надбань про таке навчання на сьогодні майже немає, слід почекати цього нововведення. Вважаємо, що дана технологія зможе докорінно змінити відношення студентів і учнів до вивчення й сприйняття англійської мови у школі.

«Музичне навчання» має ввести в навчальну програму деяких предметів відповідні музичні твори, які сприятимуть еволюції особистості у різних

галузях знань. Говорячи про англійську, ми говоримо про пісні з лексикою, яку студенти вивчили або повинні вивчити. Ці музичні твори мають бути простими для їх осягнення та опрацювання і повинні вкладатися у відомі правила англійської мови.

Варіанти завдань з використанням музики на уроках англійської:

- Поєднання музичних творів з відповідним жанром у рамці.
- Прослуховування популярних пісень 1960-х років. Після прослуховування деяких популярних пісень 1960-1990-х років учитель ставить учням декілька запитань, зокрема «Чи вважаєте ви, що ці пісні можуть бути популярними сьогодні?».
- Написання роздумів із відповіддю на запитання «Чи вважаєте ви, що сьогодні популярна музика є іншою?».
- Класифікація музичних інструментів на слух [23].

Вчений Дж. Скрівенер надає великого значення музиці та пісням, приділяючи більше уваги «музичним» заходам, які можна використовувати як доповнюючі дії між різними фазами уроку, щоб змінити ритм і характер діяльності або завдань. Пропонується використовувати автентичні, популярні пісні, обрані вчителем, а також ті, які містять певну граматичну конструкцію чи функцію мови, яка вивчається учнями. «Захоплюючий текст пісні та чистий вокал допомагають перетворити її на відповідний навчальний матеріал, і це так з цієї причини народна музика чи сольний спів є кращим вибором, ніж хеві-метал-гурт», – зазначає вчений [33]. Ось деякі з ідей, які Дж. Скрівенер запропонував щодо використання поп-пісень:

- 1) розуміння матеріалу, що прослуховується або читається: слід використовувати текст пісні як будь-який матеріал для читання або прослуховування, для того, щоб, після розбору, учні мали можливість почути автентичний запис пісні;

- 2) слухайте та обговорюйте: учні чувають пісню один або два рази, а потім вгадують, що сталося, коментують та інтерпретують тощо. Згодом учням роздається текст пісні;
- 3) текст з пропусками: учні заповнюють пропуски в тексті пісні на основі того, що вони чувають. Цей звичний спосіб вже став кліше в практиці викладання англійської мови, проте залишається досить цікавим та ефективним;
- 4) переплутаний вірш: вірші вирізаються на окремих аркушах, щоб учні в парах або групах розташовували вірші у найбільш логічному на їх думку порядку. Виконавши завдання вони слухають пісню, перевіряючи, чи правильно вони відбудували текст пісні;
- 5) співати: мета – вивчити мелодію та ритм пісні; ефективна вправа на вимову, у якій спочатку правильно промовляються слова пісні, а потім її співають. Добре якщо у класі є програма караоке, це збільшить кількість практики;
- 6) складання: учням дається мелодія пісні, щоб на подану мелодію вони самостійно написали текст пісні. Це також може слугувати корисною вправою на вимову;
- 7) комбінування картинок: учням роздають двадцять картинок; відповідно до порядку почутого вони розташовують картинки;
- 8) диктант: учні записують текст пісні так, як вони її чувають. Запис пісні відтворюється декілька разів, поки учні не напишуть увесь текст. Потім вчитель дає оригінальний надрукований текст або пише правильний текст на дошці [27].

Також до варіантів завдань з музикою можна віднести наступні:

- Прослуховування пісні можна поєднати з переглядом, наприклад, сцени з фільму без звуку, і тоді завдання буде у тому, щоб учні сказали, яка музика підходить для цієї сцени.

- Музику до фільму також можна взяти за основу для написання сценарію до фільму чи вистави.
- На основі аналізу пісні учні записують, хто є головними героями, де відбувається дія, пишуть про саму ситуацію у пісні, сюжет, кульмінацію та розв'язку, яка може бути абсолютно несподіваною.
- Завдання дати відкриті відповіді на запитання про те, що спонукало автора до написання такого пісенного тексту, хто головний герой чи героїня, скільки йому або їй років, які проблеми вони подолали (і чи справді подолали) [27].

Так, комунікативна діяльність, що заснована на інформаційному розриві, прогнозуванні, техніці розв'язування задач підходить для старшого віку та відповідного рівня знань. Роль учителя підібрати належний матеріал, хорошу емоційно та психологічно насичену пісню, для того, аби студенти змогли використати свою уяву, свій досвід і знання у створенні сценарію для фільму з такою ж назвою що і у пісні [27].

Сугестологія – наука про те, що прискорює гармонійний розвиток особистості, розкриває її багатофункціональні резервні можливості – пам'ять, інтелектуальну діяльність, творчі здібності тощо. Сугестивний метод був покладений в основу сугестопедичного напрямку навчання, зокрема вивчення іноземної мови. Головною ідеєю сугестопедичного напрямку є розкриття і розвиток всебічних резервних здібностей особистості. У сугестопедії працюють не тільки інтелектуальні можливості, але й емоційна складова людини [27].

У методі зазначено основні його положення:

- Усунути багато психологічних перешкод у навчальному процесі та створити сприятливі умови для оволодіння учнями усною мовою;
- Більша спрямованість на зв'язок навчального процесу з особистими інтересами та мотиваціями студентів;

- Навчання відбувається на двох рівнях - свідомому і підсвідомому, коли обидві півкулі мозку активні, що дає найкращі результати;
- Між учителями та учнями будується та підтримується довіра у відносинах, яка сприяє успішній комунікативній взаємодії;
- Активізувати матеріал за допомогою театралізацій, ігор, пісень, вправ-вікторин та ін.

Упевненість у тому, що кожен може досягти успіху і доброзичливість є основою стосунків учитель-учні та учнів між собою, а також авторитетність учителя та його творчий потенціал. Високомотивована навчальна діяльність, спрямована на засвоєння змісту навчання – все це стимулює та забезпечує розкриття особистісних резервів учня.

Використання системи навчання Г. Лозанова для оволодіння іноземною мовою дало позитивні результати і призвело до створення товариств і навчальних центрів, заснованих на теорії навчання [27, с. 561]. Важливу роль у всьому процесі відіграють засоби впровадження музичної педагогіки. Підручники перш за все тому, що вони у будь-якій формі, письмовій чи електронній, виступають як основне джерело інформації. Підручники повинні супроводжуватися належними посиланнями, QR-кодами або звичайними текстами пісень у якості навчального матеріалу [12, с. 107].

Було встановлено, що популярна англомова музика сприяє вивченню мови. Оскільки різні граматичні форми та конструкції неодноразово з'являються в музичних текстах, можна стверджувати, що ця форма розваги має потенціал для засвоєння та вивчення мовних правил. Однак одна з проблем використання музики для цієї мети полягає у тому, що часто, коли учні слухають музику поза класом, вони не обов'язково зосереджуються на словах та граматичних конструкціях, а радше насолоджуються мелодіями та ритмами. Для того, щоб подолати цю перешкоду в ефективному використанні музичних текстів для навчання, існує безліч веб-сайтів і програм, які відображають тексти пісень для користувачів. Наприклад, такі програми, як Shazam і Spotify,

також можуть синхронно відображати слова музики та виділяти рядки, які співаються. Такі програми можуть мати величезну цінність для учнів, які слухають музику у вільний час, і також можуть використовуватися у класі. Корисною ідеєю для вчителів може бути обрання текстів пісень на основі граматичного матеріалу, представленого у розділах підручника, який вони викладають. Це не тільки допомагає учням ознайомитися з граматиною через повторне прослуховування, але також може познайомити їх із правильною вимовою та патернами інтонації. Фактично, впровадження правильних просодичних особливостей вимови може бути додатковою перевагою використання музики для навчання у класі [20].

Вчені Ю. Тіаріна та Г. Сяріф у своєму дослідженні, дійшли висновків, що розробку навчальних матеріалів необхідно розробляти за такими принципами:

1. Основні навчальні матеріали з граматики мають включати фільми, пісні, оповідання чи вірші, а також приклади використання граматики, яку вивчали раніше, детально описані лектором. Навчальні заняття слід починати з показу фільмів, пісень або просити студентів переглянути їх заздалегідь. Ця частина уроку називається «Час огляду». Щоб уникнути нудьги, наприклад, на початку першого уроку варто використовувати фільм, а на наступному – пісню. Фільми, пісні чи оповідання можуть бути взяті з YouTube.
2. Студенти та викладачі повинні обговорювати фільми, пісні або оповідання. Це називається «Часом для спілкування». Після перегляду фільмів, прослуховування пісні та читання коротких оповідань слід відповісти на деякі запитання.
3. Багатьом учням все ще подобається дедуктивне навчання, і тому слід зосередитися на граматиці, яка вивчається. В процесі того, як вчитель пояснює матеріал, необхідно навести приклади використання граматики. Це частина уроку, що спрямована на «Час зосередження».

4. Вправи мають бути представлені у формі речень, абзаців або історій, а також з використанням інтерактивних ігор. Це робить навчальні матеріали цікавими, підтримує активність учнів і покращує їхню граматичну майстерність. Вправи повинні виконуватися як у класі, так і поза ним. Така частина уроку називається «Час для розваг».
5. Так званий «Час для практики» має містити інтерактивні завдання та вправи. Вправи повинні супроводжуватись негайним зворотнім зв'язком або безпосередньо від викладача, або з інтерактивного мультимедіа.
6. Навчальні матеріали мають бути доповнені інструментами, які студенти можуть вивчати самостійно. Вони повинні вбачати гнучкість часу, що дозволить учням обирати конкретні теми та тривалість навчання щоб працювати вдома.
7. Завдання та вправи мають приносити задоволення у діях. Остання частина уроку призначена для того, щоб студенти узагальнили і представили те, що вони дізналися та зрозуміли, у письмовій чи усній формі. Наприклад, якщо вивчалась пісня, вони повинні написати текст пісні, зосереджуючись на граматиці, яку вони вивчають.
8. Більшість матеріалів слід взяти з Інтернет ресурсів, щоб зробити матеріали автентичними та технологічними [34].

Незважаючи на те, що вчителі англійської мови мають досить позитивне ставлення та гарні переконання щодо використання музики під час викладання англійської мови, насправді по деяким причинам вони не часто використовують музику як навчальний інструмент для досягнення своїх навчальних цілей та намірів, що можна пояснити тим, що вчителі не мають відповідної підготовки та досвіду для ефективного і впевненого використання музичних творів під час викладання англійської мови [35].

Навчання у якому існує різноманітність репрезентативних символів вхідної інформації, є чудовим варіантом для учнів оволодіти іноземною мовою

у спосіб, який їм підходить залежно від особистісних уподобань і стилів навчання. Якщо до музичної інформації додається фізичне та лінгвістичне навантаження, творчий контекст навчання стає більш значущим, багатшим і адаптованим до потреб і особливостей сучасної особистості [27].

Отже, в умовах навчання сьогодні необхідно використовувати музику під час вивчення англійської мови. Це матиме потенціал для залучення новітніх практик і технологій, які вже звично використовує молодь сьогодні, прикладом можуть слугувати мобільні додатки *Shazam* і *Spotify*, або використання відео-хостингу *YouTube*. У результаті такої діяльності покращується комунікативна і соціокультурна компетенції учнів: вивчаючи мову, ми також дізнаємось про її носіїв, їхній світогляд, моделі поведінки та інше, що яскраво відображено в пісенних творах. Використання пісень на уроках іноземної мови комплексно сприяє досягненню навчальних, виховних і розвиваючих цілей.

1.3 Утворення граматичних компетенцій учнів за допомогою вправ оснований на англомовних піснях

Грамматика – це не лише система правил, що регулює умовне розташування та зв'язок слів у реченні, або опис правил, що регулюють формування речень мови. Це система лексикограматичних шаблонів, які використовуються для надання значення відповідним чином.

Вчена Д. Ларсен-Фрімен підкреслює, що грамматика не є статичною системою правил; грамматика є динамічною системою. Щоб усвідомити граматику як динамічну систему, учні мають відвідувати заняття, на яких грамматика використовується осмислено та психологічно автентично. Вправи мають певну функцію, але механічні завдання позбавляють студентів досвіду використання системи для обговорення власної ідентичності та висловлення

того, що вони хочуть сказати. Вчена порівнює механічне навчання з дієтою, і стверджує, що якщо все, що учні мають, – це постійна дієта з механічними вправами, то учні будуть у розгубленості, коли опиняться у ситуації, яка вимагає від них спілкування. Вони просто не зможуть активувати форми, які відповідають контексту. Крім того, Д. Ларсен-Фрімен підкреслює, що граматику має три виміри: структуру або форму, семантику або значення та використання тобто прагматику [28, с. 257].

З появою комунікативного підходу у викладанні іноземних мов, багато практиків почали вважати граматику не потрібною, приділяти їй менше уваги. Однак, деякі дослідження показали, що навчання граматики сприяє покращенню мовної діяльності учнів. За словами вченого С. Торнбері, граматичне навчання слід давати оскільки воно дає змогу учням створювати необмежену кількість нових речень, а також, навчання граматиці допомагає учням уникнути повторення помилок. Тому вчені пропонують знайти оптимальні умови для відкритого навчання граматики. Це, у свою чергу, потребує інновацій від учителів [34, с. 30].

Бути інноваційним не означає знаходити, відкривати або створювати щось нове, а натомість робити щось для вдосконалення вже існуючого методу, медіа або друкованого навчального матеріалу. Розробка навчальних матеріалів з інтерактивними мультимедіа є інновацією. Навчальні матеріали не обмежуються фрагментами тексту. Сюди входять: статичні та анімовані тексти, звук, голос, нерухома графіка (фото, ілюстрації, діаграми, значки, карти тощо), анімована графіка та відео [34, с. 31].

Спів пропагується як ефективна додаткова стратегія у викладанні мови, але мало відомо про його вплив на вивчення саме граматики.

За визначенням О. Бігич граматична компетентність – це спроможність граматично правильно оформлювати своє усне і писемне мовлення і вміння розуміти граматично сформульовані висловлювання інших людей [2, с. 234].

Найважливішими компонентами граматичної компетентності є рецептивна граматична навичка (перцепція, здатність відрізняти, співвіднесення зі смислом) та репродуктивна граматична навичка (вибирання, оформлення за нормами мови, втілення у мовленні) [2, с. 240].

До основних засобів формування граматичної компетентності О. Бігич відносить такі нетехнічні засоби: зображальна наочність (малюнки), графічна наочність (таблиці ілюстративні та підстановчі, схеми, картки); і технічні засоби: фонограма, відеофонограма та комп'ютерні вправи [2, с. 254]. Тоді, прослуховування пісень можна віднести до технічних засобів здобуття знань та навичок.

Види і типи вправ диференціюються за певними критеріями. Можна виділити головні та додаткові критерії. У рецептивних завданнях учень сприймає мовну інформацію через слухові чи зорові канали, а потім тим чи іншим способом (обираючи значки транскрипції, комунікативне значення граматичних структур чи інтонаційні моделі, виконуючи альтернативні або множинні тести тощо) показує, що він розуміє усний чи письмовий текст, розпізнає, відрізняє та співставляє звуки, граматичну організацію тощо.

Суто репродуктивного типу вправ насправді не існує, тому що для відтворення певної інформації вона повинна бути заздалегідь засвоєна. Завдання, у якій учні виражають себе (усно або письмово) на основі раніше сприйнятої інформації, називається репродуктивними вправами. Наприклад, ви дивитеся цікавий фільм і розповідаєте друзям його короткий зміст.

Також виділяють продуктивні вправи, в них учні самостійно створюють висловлювання різного рівня (словосполучення або речення, невеликі тексти (синоніми чи діалогічні єдності), текст) [2, с. 184].

Таким чином, за використання музичних творів під час навчання можна одночасно реалізувати два типи вправ – рецептивні та репродуктивні, такі вправи також називають рецептивно-репродуктивними. У даному випадку

учні слухають і повторюють саме те, що було відтворено в аудіо записі, в деякому сенсі це можна назвати вправою типу імітації.

Існує багато труднощів у вивченні граматики, які ще більш ускладнюються граматичними термінами та правилами з незліченними винятками, але слід зазначити, що іноземна мова допомагає оволодіти не тільки знаннями з лінгвістики, а й сприяє розширенню загального світобачення учня. Вивчаючи іноземну мову, учні не тільки опановують нові способи спілкування, а й дізнаються про культурні цінності країни, про історію, літературу, географію, та мистецтво [18].

Створення комплексу вправ направлених на формування граматичної компетентності учнів є однією з найактуальніших проблем практично і найскладніших теоретично.

Оскільки Україна прагне приєднатися до Європейського Співтовариства, потрібні спеціалісти з високим рівнем володіння англійською, визнаною мовою міжнародного спілкування. Успіх чи невдача іншомовного спілкування напряму залежить від рівня сформованості граматичних навичок іноземної мови, адже саме грамика допомагає зрозуміти логіку мислення та оформлення мислення іноземної мови. Грамика також дуже важлива для вивчення та розвитку практичних навичок володіння іноземною мовою. Оволодіння учнями іншомовним спілкуванням базується на сформованості певного ступеня граматичного вміння [18].

Зростання потреб у спілкуванні та співробітництві між країнами та народами з різними мовними та культурними традиціями, нова система освіти України вимагає серйозних змін у методиці викладання, оновлення змісту та методики навчання іноземних мов. Сьогодні, як ніколи, люди потребують знання з іноземної мови. Однак для більшості людей складно вирішити дане питання оскільки здатність використовувати іноземну мову для них – це потенційна, а не реальна цінність. Проте, вчителі, які є посередниками між

суспільством і учнями здатні звільнити від цієї суперечності та допомогти зацікавити у вивченні мови. Подолати труднощі в освоєнні граматики і повернути інтерес до вивчення мови може використання системи вправ оснований на автентичних англійськомовних піснях, своєрідне поглиблення у культурне середовище носіїв мови, що вивчається.

М. Львов визначає вправу як навчальну діяльність, яка демонструє учням необхідність багаторазового та варіативного використання набутих знань за різних зв'язків і умов. У результаті виконання вправ дія автоматизується і перетворюється на навичку [13].

Ми згодні з науковцями, які трактують граматичну компетенцію не тільки структурою знань про мову, а й як уміння користуватися її граматичними ресурсами.

Для лінгвістів граматична компетенція є основним показником експертності. Таким чином, сформованість і ефективність цілісного навчально-виховного процесу забезпечується завдяки дотриманню основних принципів навчання: послідовності, доступності, науковості, системності, активності учнів у навчальній діяльності, інтенсивності засвоєння знань, з переважним акцентом на вправах [13, с. 438].

Вчена Н. Кузьміна вважає, що сформованість компетенцій є кінцевим результатом освіти, а компетентність є надбанням особистості. І. Зязюн поняття компетентності трактує як якості особистості, що ґрунтуються на знаннях, інтелекті та особистих рішеннях соціально-професійного життєвого досвіду індивіда. [13].

Дослідниця Н. Складенко вважає важливим чинником оволодіння граматичними навичками метод систематичного повторення раніше вивченого граматичного матеріалу та перевірку рівня його усвідомлення учнями [13].

Будучи основною одиницею навчальної діяльності, вправи мають цілі, ставлять проблеми та ведуть до їх вирішення, створюють необхідну мотивацію, надають опорний матеріал – вербальний (зразки, основні слова) та невербальний (наочний), і потроху прибирається.

Методично важливо, щоб кожна вправа використовувалася на своєму місці, тобто виконувала своє призначення. Іншими словами, повинна бути певна доречність вправ. Структура і спрямованість вправ мають забезпечувати системність граматичних явищ і бути сумісними з теоретичними завданнями курсу. Слід зазначити, що при вивченні іноземної мови комплексно вводяться всі аспекти: вимова, граматики, лексика [13].

На сьогоднішній день залишається незрозумілим, якою саме мірою спів сприяє вивченню граматики, незважаючи на традиційне використання музики та пісень для підтримки розвитку граматичних навичок. Також існує серйозний дефіцит дійсних емпіричних досліджень. У квазі-експериментальному дослідженні за участю 45 англомовних учнів (12–13 років), які вивчають французьку мову, вчений К. Лудке зауважив, що учні, які займалися співом і піснею протягом 8,5 годин із загальних 16,5 годин навчання французької мови (понад шеститижневий період) отримали кращі загальні результати іспитів з французької мови, ніж студенти, уроки яких доповнювалися образотворчим мистецтвом і театральною діяльністю. Співоча група найбільше покращилася в розумінні на слух, інтонацій та мовленні, а також у граматичних завданнях. Граматичні завдання виявилися складними для всіх учнів, але ті, які навчалися за допомогою співу, особливо покращили свої результати у творчих граматичних завданнях, які вимагали від студентів писати запитання французькою мовою. Крім того, вчений припускає, що музичне, а також візуальне мистецтво та театральна діяльність підтримують позитивний вплив. Однак, не було жодної контрольної групи, яка б порівнювала ефект співу, образотворчої та драматичної діяльності з підходом до навчання без таких занять [24].

Отже, зразки пісенної творчості можуть допомогти у кращому засвоєнні усного і писемного граматичного оформлення, що слугуватиме розвитку граматичних навичок під час вивчення англійської мови. Учням необхідно розвивати рецептивні та репродуктивні граматичні навички для чого можна використовувати метод систематичного повторення або ревізію вивченого матеріалу та перевірки рівня його усвідомлення. Важливо вивчати граматику одразу на трьох рівнях: структурний або формальний, семантичний або смисловий та прагматичний. Для усвідомлення граматики як динамічної системи, учні повинні відвідувати заняття, де граматика використовуватиметься більш осмислено та автентично, для цього потрібно створювати більше навчальних матеріалів використовуючи інтерактивні мультимедіа.

РОЗДІЛ 2

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ПІСЕНЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНЦІЇ УЧНІВ ЛІЦЕЮ

2.1. Система граматичних вправ для учнів ліцеїв з використанням англійськомовних пісень

Аналіз даних досліджень показує, що використання англійськомовних пісень є ефективним і перспективним методом навчання, оскільки створює умови для творчої самореалізації учнів, підвищує їх мотивацію до навчання, сприяє інтелектуальному розвитку, залучає кожного учня до активного пізнавального процесу.

Розуміння та визначення потреб учнів має вирішальне значення для розробки цікавих та привабливих навчальних матеріалів. Студентам потрібні навчальні матеріали, які відповідають їх стилю навчання та музичним уподобанням.

Спершу розглянемо систему вправ на рецепцію граматичних конструкцій за класифікацією О. Бігич, серед яких виділяємо такі типи: вправи на диференціацію, впізнавання, вибір граматичної моделі за контекстом, і на перевірку розуміння граматичного паттерну, та на ідентифікацію граматичної конструкції. Приклад вправ на диференціацію граматичних структур за допомогою пісень:

Exercise 1. Listen to a song. Find and name examples of using past simple and past continuous in the verses after listening. Put the sentences into the table in your copybook [Додаток А].

Варіант виконання завдання:

Past continuous: she was working, she was clinging, she was waiting

Past simple: she was 19, she could barely stay awake, she hoped her baby would arrive

Exercise 2. Listen to a song. Write down examples of using past simple and past continuous in the verses while listening [Додаток Б].

Past continuous: I was walking home, my heart was pumping, chest was screaming, air was freezing

Past simple: It was 6:48, I had chicken on the plate, but the food was cold, I didn't want trouble

Приклад вправи на впізнавання граматичного явища через прослуховування пісні:

Exercise 3. Write and count how many times the comparative adjectives occur in the song while listening [Додаток В].

Exercise 4. Listen to a song. Write and count how many times the superlative adjectives occur in the song. How many are regular and irregular forms of superlative adjectives? [Додаток Г.1].

The superlative adjectives occur five times in the song.

Regular superlative adjectives: the freakiest, the clearest

Irregular forms superlative adjectives: the best

Завдання на ідентифікацію граматичних структур:

Exercise 5. Find the sentences with passive voice in a song while listening. Put the sentences into the chart one by one [Додаток Д].

Приклад вправи на вибір видо-часової форми за контекстом:

Exercise 6. Choose the appropriate verb form according to the song. Explain why this verb form is correct [Додаток Г.2].

Приклад виконаного завдання:

But her mummy is yelling no. We need to put verb to yell in present continuous because here is sequence of a story and the author wants to put emphasis that this action is longer background event.

And her daddy has told her to go. We use present perfect verb form in the line because here is an action which has recently finished and whose result is visible in the present – the girl goes to a movie.

But her friend was nowhere to be seen. Here we used past simple form of verb to be because here is described action that happened in the past.

Now she walks through her sunken dream. We use present simple tense because this sentence is showing narration and the main events are usually described in present simple.

Вправи на перевірку розуміння граматичних структур:

1) вибір твердження, яке відповідає змісту граматичної структури:

Exercise 7. Listen to a song. Then choose one of the statements (a,b,c) that corresponds to the meaning of the structure "should have + past participle".
[Додаток Е].

a) *The woman wanted to change the door lock but she did not.*

b) *The woman did not change the door lock and did not make the man to leave his key so she regrets it.*

c) *The woman had the ability to change the door lock and to make the man to leave his key in the past, but she did not do it.*

2) за допомогою вибору функції, яку передає граматична структура:

Exercise 8. After listening to a song choose appropriate statement (a, b or c) that corresponds to the meaning of the structure "could have + past participle"
[Додаток Ж].

a) *The man was certain that he saw a light in the past but it possibly was not true.*

b) *The man regrets he have sworn he saw a light coming on.*

c) *The man had the ability to swear that he saw a light in the past.*

3) через коментування думки, висловленої за допомогою виучуваного граматичного патерну:

Exercise 9. *Listen to a song «Tom's diner» and comment on how does the man look at the given situation **in another** way and why is used Present Continuous?* [Додаток 3].

Exercise 10. *Find verses consisting second conditional, explain the usage of the structure and comment on the words* [Додаток II].

Приклад зробленого завдання:

If light had no purpose, Then darkness would be worthless – the usage of second conditional in this sentence is because it's said about imaginary and unrealistic events. As light has purpose in life, so the darkness has the meaning too. These lines metaphorically tell us about different type of things in life, that everything has pros and cons.

4) за допомогою перекладу речення, що включає нову граматичну структуру. Даний спосіб, однак, не підходить при опрацювання умовних речень другого і третього типу, оскільки їхні структури різняться в англійській мові, тоді як переклад на українську мову може виглядати однаковим.

Exercise 11. *Find the English equivalents in the song, pay attention how to form past perfect continuous* [Додаток К.1].

Exercise 12. *Listen to the song. Give the Ukrainian equivalents to the text of the song* [Додаток К.2].

Переходимо до розроблення вправ на репродукцію граматичних структур опираючись на класифікацію вченої О. Бігич. Приклад завдання на трансформацію зразка мовлення:

Exercise 13. *Transform the lines of the song into the reported speech* [Додаток Л].

Приклад правильно перетворених рядків:

She hadn't call him back

Some days, she didn't talk at all

Завдання на вміння поставити різні види запитань:

Exercise 14. *Compose questions for your friend using the song lines' pattern* [Додаток М].

Вправа на уміння відповідати на різноманітні типи питань і самостійне вживання виучуваного зразка мовлення на рівні фрази:

Exercise 15. *Answer the questions from the song giving your opinion. Give full or short answers where needed* [Додаток Н].

Завдання на завершення фрази:

Exercise 16. *First: listen to a song. Second: write down and finish the lines of the song while listening (text with gaps is already written on the class board)* [Додаток П].

Отже, ми розробили ряд вправ на рецепцію нових або вже вивчених граматичних навичок. До цих вправ відносяться вправи на диференціацію, впізнавання, ідентифікацію, вибір граматичної структури за контекстом, і на перевірку розуміння граматичних структур. Також були розроблені завдання, рецептивно-репродуктивної спрямованості на трансформацію, завершення зразків мовлення, відповіді на різні типи запитань, постановка запитань, а також самостійне вживання зразків мовлення, що вивчаються.

2.2 Методичні рекомендації з формування граматичних навичок ліцеїстів засобами англійськомовних пісень з використанням хмарних технологій

Сучасні студенти та учні потребують нових методів навчання, оскільки соціально-побутові умови постійно змінюються, що вносить свої корективи у навчальний процес. З використанням хмарних технологій, які зараз активно впроваджуються в освітнє середовище задовольняється велика кількість потреб учнів, такі як новизна, автентичність, зацікавленість у матеріалі, доступність і позитивний емоційний фон на заняттях. У той же час для викладача хмарні технології – це помічник у реалізації багатьох типів викладацької діяльності, сюди входить контроль та оцінка знань і результатів, оформлення завдань під потреби класу.

Інтернет-ресурс *Lyricstraining* пропонує велику кількість музичних відеокліпів різними мовами. Під час прослуховування пісні у спливаючих рядках з'являються пропуски, залежно від обраного рівня складності на сайті (*beginner, intermediate, advanced, expert*), і потрібно за вибором або вписати пропущені слова або вибрати пропущене із чотирьох автоматично підібраних варіантів. Плюсом для учнів є таблиця з балами (*Score*), яка може додатково стимулювати до виконання такого типу завдань. Для вчителя корисними є таблиці *Hits* і *Fails*, вони показують скільки правильних та неправильних варіантів було обрано учнями. Проводити таку вправу можна кожному учню окремо, або в групах – залежить від мети, наявності часу та фантазії викладача.

Для вчителів є можливість самостійно створювати завдання, а саме, у текстах пісень обирати слова, словосполучення і цілі фрази, які треба буде вписати або обрати учням, у залежності від того на що вчитель бажає звернути увагу. Так, наприклад, ми обрали пісню і створили завдання, яке підходить для вивчення *Future Simple Tense* (Рис. 2.1):

Exercise 17. Watch musical video Shawn Mendes – It'll Be Okay and choose correct words in the lines below.

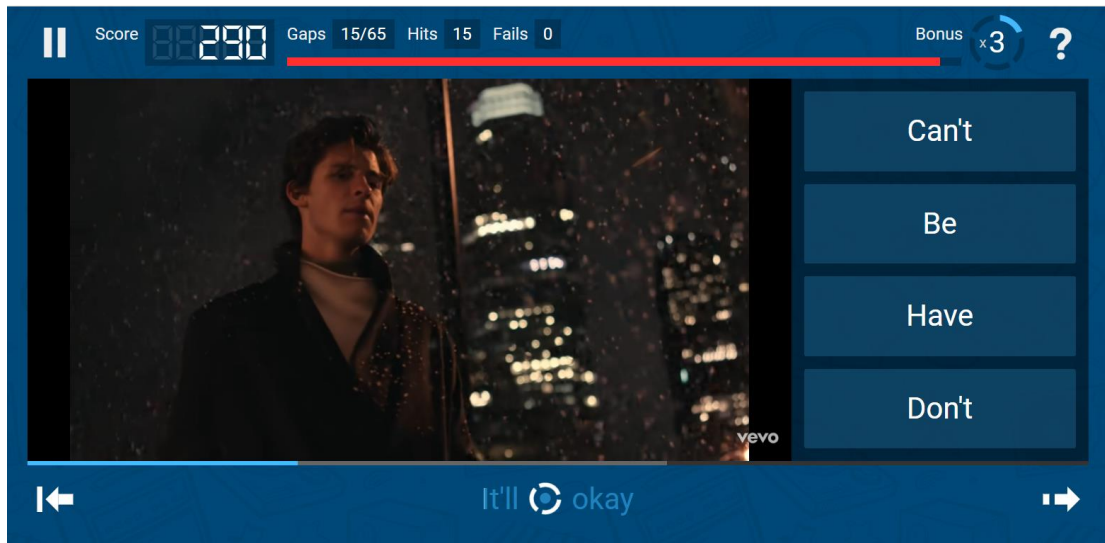

Рис. 2. 1. Завдання на платформі «Lyricstraining»

Наступна інтернет платформа, яку ми пропонуємо розглянути – це **Wordwall**. Тут існує безліч варіантів шаблонів для інтерактивних завдань, які дають вчителю широкий простір для створення класних завдань. Потрібно лише обрати шаблон завдання і наповнити його власним змістом для уроку, вже завдання можна відтворити на екрані, а у доповнення платформа дозволяє легко роздрукувати створене завдання, за необхідності. Одним з плюсів **Wordwall** є таймер, який відображається у лівому верхньому кутку, тож вчителю ще простіше регулювати час виконання завдань. Серед шаблонів для створення вправ представлені: «Зіставлення» (перетягніть слово з його визначенням), «Вікторина» (серія питань з множинним вибором), «Пропущене слово» (заповніть пропуски у тексті), «Випадкове колесо» (розкрутіть колесо щоб побачити який елемент вам дістанеться), «Відкрий поле» (доторкніться кожного поля щоб його відкрити і відповісти), «Привести до ладу» (перетягніть слова у кожному реченні щоб утворилась правильна послідовність) та ін. Розглянемо деякі з можливостей цього ресурсу.

Рис. 2.2. Завдання на платформі «Wordwall» у форматі «Випадкове колесо»

Exercise 18. Spin the wheel and translate given lines into Ukrainian or English.

У наведеному вище завданні (Рис. 2.2) ми спершу обрали пісню Avicii – *Wake Me Up*, у форматі «Випадкове колесо» створили 15 елементів колеса на кожному з яких по рядку пісні з першого куплету українською або англійською мовами. Так, ми створили ще одне завдання на розуміння граматичних структур через переклад пісні, але у більш інтерактивному вигляді – спочатку вчитель роздає текст пісні та вмикає її прослухати, далі клас разом перекладає текст, а потім вчитель забирає роздатковий матеріал і вмикає гру на проекторі. Також цю послідовність завдання можна виконати на двох окремих уроках відповідно.

Те ж саме завдання можна виконувати в інших форматах на цьому сайті, наприклад, у режимі «Відкрий поле» (Рис. 2.3):

Exercise 19. Choose a number of section then translate it into Ukrainian or English.

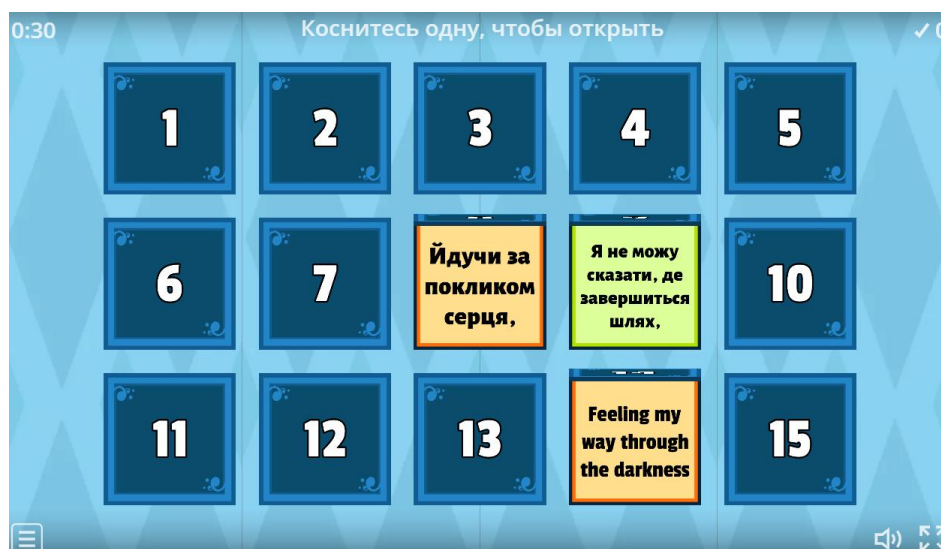

Рис. 2.3. Завдання на платформі «Wordwall» у форматі «Відкрий поле»

Ще одним цікавим форматом у *Wordwall* є шаблон для завдань «Привести до ладу», його суть полягає у тому, що учневі необхідно побудувати речення у правильному порядку перетаскуючи слова на екрані. Таке завдання можна виконувати онлайн або в навчальному закладі за допомогою проектору в класі. Для цього формату ми пропонуємо наступне завдання, у контексті вивчення граматичної теми *Wishes about the present and future*:

Exercise 20. 1) Listen to the song *Twenty One Pilots - Stressed Out*.

2) Put the words in the correct order (Рис. 2.4).

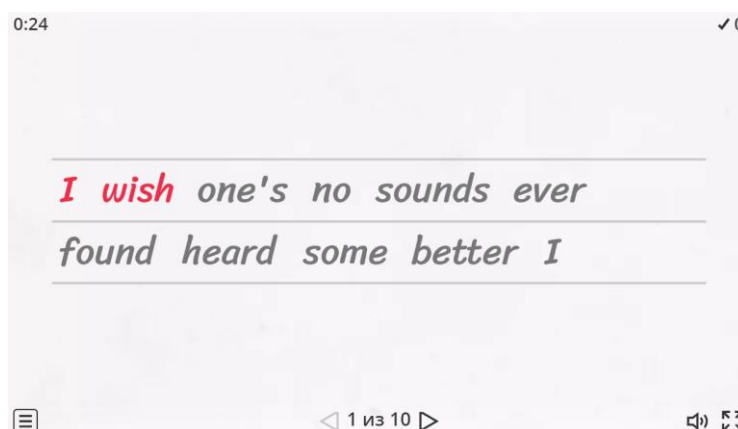

Рис. 2.4. Завдання на платформі «Wordwall», формат «Привести до ладу»

Наступний інтернет-ресурс який ми розглянемо – це *Quizlet*. Тут також доступні різні формати завдань для вивчення нового навчального матеріалу або для закріплення. Наразі цей сайт пропонує всього чотири режими роботи, серед них – метод карток, режим заучування, тест (правильно або неправильно) і метод підбору. Викладачу і учням буде досить легко працювати на платформі *quizlet* адже тут зручний та інтуїтивно зрозумілий дизайн. Під час виконання завдань на екрані також з'являється таймер, що полегшує процес. Робота на сайті підходить як для роботи у класі, так і для самостійного вивчення нового матеріалу, учень може сам створити свої персональні картки, обрати до них малюнки на свій розсуд.

Ми сформулювали наступне завдання на переклад тексту пісні для закріплення правила вживання конструкції *There is* і *There are* за допомогою режиму підбору на представленій платформі (Рис. 2.5):

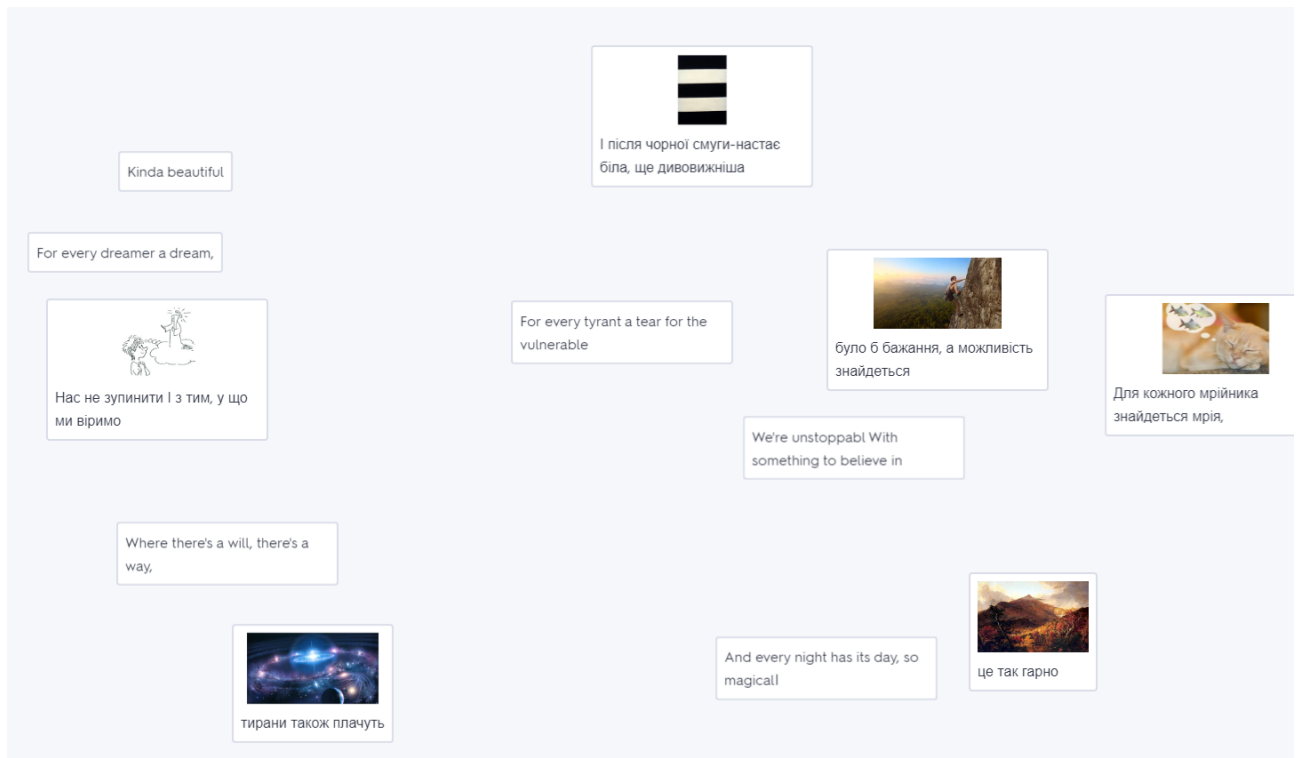

Рис. 2.5. Завдання на платформі «*Quizlet*» у режимі підбору

Exercise 21.

- 1) Listen to the song Avicii Martin Garrix – Waiting For Love. Find the lyrics in Shazam or Spotify.
- 2) Write down the song.
- 3) Translate new words.
- 4) Close your notes. Look at the smart board (or screen of the computer) and match English song lines with Ukrainian equivalents.

Для того щоб пісні стали регулярною формою проведення завдань на засвоєння та вивчення нових граматичних структур і для інших видів роботи, можна використати прийом створення плейлисту класу або декількох груп у класі, тоді на кожному занятті учні можуть презентувати одну або дві пісні, обов'язково за наявності у піснях виучуваних мовних явищ. Або вчитель може самостійно обирати пісні для створення списку музичних композицій класу, до яких учні зможуть звернутися у вільний час. З метою створення плейлиста вчитель може використовувати онлайн дошки з спільним використанням, наприклад, *Padlet* або *Mural*.

Як приклад ми використали веб-дошку *Mural*. Ми створили плейлист класу, для цього створили таблицю поділену на чотири колонки: дата, ім'я виконавця, назва пісні і граматичне явище, яке ми розглядали у пісні (Рис. 6). Також до цієї дошки можна додати самі граматичні правила і приклади граматичних конструкцій з текстів пісень для більшої наочності. Це можна робити назначеною групою учнів, або у кінці заняття вчитель разом з класом буде заповнювати таблицю, якщо залишатиметься час добре тоді згадати і повторити минулі правила, інколи повторно прослуховувати опрацьовані пісні.

Exercise 22. Put new grammar rule, artist and song into the chart. Let's revise what we have learned.

Date	Artist	Song 	Grammar rule
09.11.22	Alec Benjamin	If We Have Each Other	Past Simple and Past Continuous
16.11.22	Astrid S	Dance Dance Dance	Present perfect continuous

Рис.2.6. Плейлист класу на онлайн дошці «Mural»

Підхід з використанням онлайн дошок та інших хмарних технологій базується на креативності, здатності орієнтуватися в аудіо просторі та більш самостійно вибудовувати знання.

Окремо хочеться виділити завдання, які можна виконувати методом інтелект-карт, адже вони дають широкий спектр варіантів побудови уроку та завдань. Існує багато веб-ресурсів для їх створення, перерахуємо деякі з цих онлайн платформ: *MindMeister*, *Online Mind Mapping Tool – Canva*, *Lucidspark*, *Padlet*, *Mural* і багато інших. Ми використали онлайн дошку *Mural* щоб показати приклад завдання, яке спрямоване на вивчення саме граматики з використанням пісень. Для роботи з інтелект-картою було обрано тему Past Simple Tense, яка вивчається учнями або знаходиться на етапі закріплення. У ході роботи вчитель записує відповіді учнів у відповідні віконця.

Exercise 23.

- 1) *Listen to the songs; write down examples of past simple.*
- 2) *Tell the short rule of using Past Simple.*
- 3) *How do we form the affirmative sentences in past simple?*
- 4) *How do we form questions and negative sentences?*
- 5) *What is special in the pronunciation of the -ed ending?*

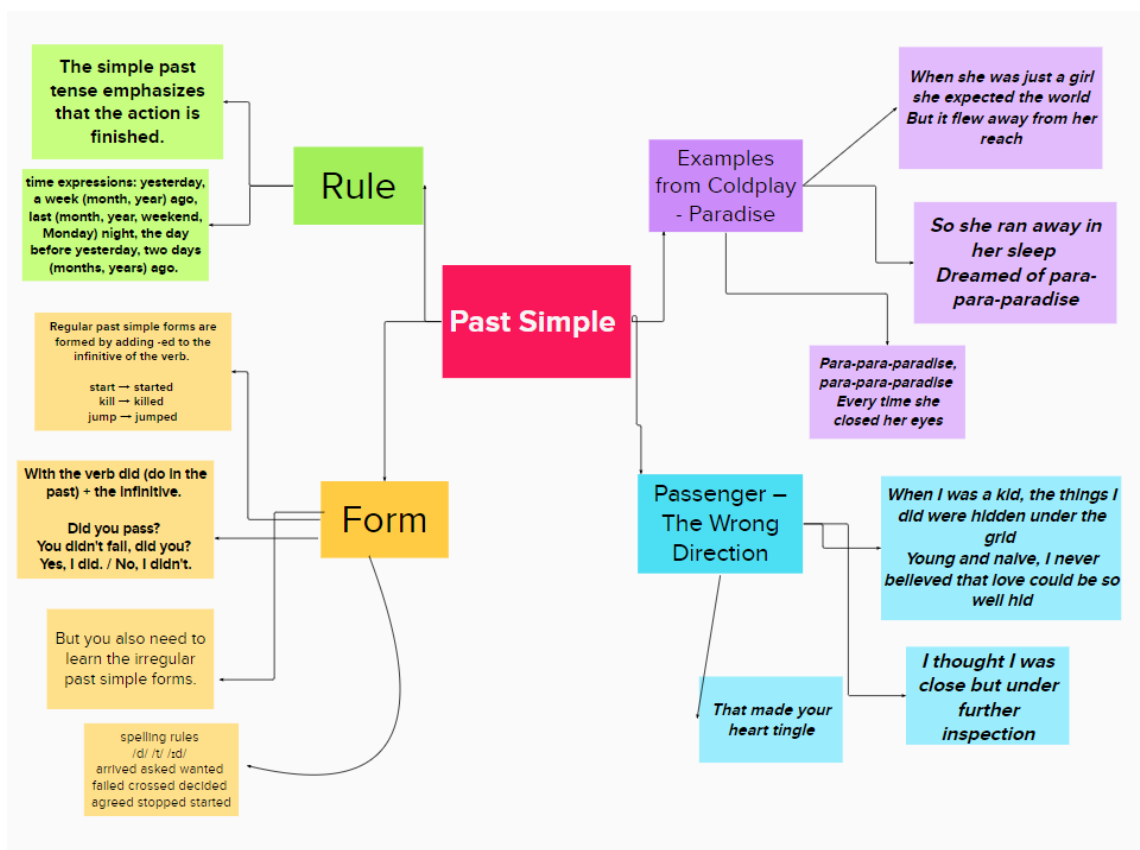

Рис. 2.6. Опрацювання теми *Past Simple* на платформі «Mural»

Отже, хмарні технології – це зручний спосіб викладання, оскільки його можна використовувати як для дистанційного навчання, так і на очних заняттях, а також у методичній роботі викладачів. За допомогою онлайн-платформ вивчення того чи іншого матеріалу перетворюється у гру, а використання музики у цьому процесі занурює учнів у реальний мовний контекст, тому їх інтерес до опанування мови значно зростає.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити ряд висновків.

Застосування пісень на заняттях з англійської мови інтегровано вирішує навчальні, виховні і розвиваючі задачі, розвиває навички учнів у говорінні, аудіюванні, письмі та перекладі, позитивно впливає на емоційний фон учнів поліпшує сприймання і процес запам'ятовування нового матеріалу, спонукає учнів мислити творчо, а також сприяє більш повному розумінню мовного контексту. Співання автентичних пісень у великій групі може зменшити страх учнів розмовляти англійською, а індивідуальний спів додасть впевненості у собі, що у свою чергу сприятиме високоякісному вивченню мови. Пісні можуть зберігатись у пам'яті протягом тривалого часу, а імпліцитна пам'ять учнів поступово розширюється через часті повторення пісенного матеріалу унаслідок чого несвідомо збільшувався словниковий запас.

Під граматичною компетенцією слідом за О. Бігич ми розуміємо спроможність граматично правильно оформлювати своє усне і писемне мовлення, вміння розуміти граматично сформульовані висловлювання інших. Слідом за Н. Кузьміною вважаємо, що сформованість компетенцій є кінцевим результатом освіти, тоді як компетентність є надбанням особистості.

Пісня є музичним віршованим твором, що виступає способом пізнання, граматичних і стилістичних особливостей, нових слів та словосполучень на заняттях з англійської мови.

Автентичні матеріали, які рекомендовано використовувати на старшому етапі навчання англійської мови в закладах загальної середньої освіти – це пісні, відео, фільми, оповідання чи вірші з прикладами використання граматики, які можуть доповнюватися статичними і анімованими текстами, звуком, голосом, нерухомою графікою (фото, ілюстрації, діаграми, значки, карти тощо).

Критеріями добору автентичних пісень для використання на уроках англійської мови є такі: наявність у пісні граматичного або лексичного матеріалу, представленого в розділах підручника, який вивчається учнями; відповідність змісту пісні цілям та завданням уроку; відсутність ненормативної лексики; встановлення позитивного емоційного фону враховуючи вікові особливості учнів.

У роботі ми підібрали пісні з загально допустимою лексикою та з коректним смисловим навантаженням як для учнів ліцею або старшої школи.

Нами розроблено систему вправ з використанням англійськомовних пісень як засобу формування граматичної компетенції ліцеїстів. Були запропоновані вправи на рецепцію граматичних структур (послухати пісню та записати приклади вживання часів дієслова у віршах під час прослуховування; обрати відповідну форму дієслова відповідно до тексту пісні та пояснити правило вживання; перекласти рядки пісні українською чи англійською) та вправи на репродукцію граматичних структур (перетворити рядки пісні в пряму мову; скласти запитання до однокласника за зразком рядків пісні; дати відповідь на запитання пісні, висловивши свою думку).

Також нами розроблено низку методичних рекомендацій стосовно використання англійськомовних музичних творів за допомогою хмарних технологій як засобу формування граматичних навичок. Запропоновано завдання на таких онлайн платформах, як *Lyricstraining*, *Wordwall*, *Mural*, *Quizlet* та інші. Хмарні технології для вчителів є помічником у втіленні різноманітних навчальних вправ та завдань, включаючи контроль і оцінку знань, розробку завдань відповідно до потреб класу.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в необхідності створення практичного посібника з методами навчання і прикладами вправ, які сприяють розвитку граматичної компетенції учнів та студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко А. О. Психологічні та психолінгвістичні фактори формування граматичної компетентності майбутніх філологів з другої іноземної мови. *Вісник Сумського державного університету імені А. С. Макаренка*. 2014. № 1 (35). С. 280–289.
2. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е., Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.
3. Боровских А. В. Деятельностные принципы в педагогике и педагогической логике. М. : Макс-Пресс, 2012. 80 с.
4. Бухбиндер В. А. Основы методики преподавания иностранных языков. Киев : Вища школа, 1996.
5. Вовк О. І. Формування англомовної граматичної компетенції у майбутніх учителів в умовах інтенсивного навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2018. 29с.
6. Гезь А. 8 цікавих ідей для використання пісень на уроках англійської мови. URL: <https://mmpublications.com.ua/8-tsikavyh-idej-dlya-vykorystannya-pisen-na-urokah-anglijskoyi-movy/>. (дата звернення : 12.09.2022 р.)
7. Гусак-Шкловська Я. Функціональна музика як спосіб підвищення працездатності і покращення самопочуття. Одеса, 2013. С. 52–54.
8. Електронна онлайн дошка. Електронний ресурс. – URL: <https://www.mural.co/>
9. Електронна платформа для музичних навчальних ігор. URL: <https://lyricstraining.com/en>. (дата звернення : 12.09.2022 р.).
10. Електронна платформа для створення тестів. URL: <https://wordwall.net/>(дата звернення : 12.09.2022 р.)

11. Електронна платформа для створення тестів. URL: <https://quizlet.com/> (дата звернення : 12.09.2022 р.)
12. Карпенко Г. М. Музичний спосіб вивчення англійської мови як інноваційний метод посилення комунікативної компетентності. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2020. С. 103-107.
13. Кашуба О. М., Кравчук Т. О., Навольська Г. І. Особливості формування граматичної компетенції студентів філологічних факультетів під час вивчення іноземних мов. *Молодий вчений*. 2016. № 6. С.438–441.
14. Навчальні програми для з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10-11 класів. МОН, 2011. 72 с. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf> (дата звернення : 12.09.2022 р.).
15. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.
16. Петько Л. В. Робота над піснею в курсі вивчення англійської мови як один із засобів професійної підготовки студентів гуманітарних спеціальностей. *Іноземні мови*. №1. 2011. С. 44–48.
17. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам : базовый курс лекций : пособие для студентов пед. вузов и учителей. 3-е изд. М. : Просвещение. 2005. 239 с.
18. Тригуб І. П. Система вправ для формування граматичної компетенції. *Науковий вісник Донбасу*. 2013. №1. С. 13–18.
19. Шемуда М. Г. Особливості формування граматичних навичок говоріння англійською мовою на основі принципу наочності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна*. 2012. Вип. 30. С. 291–293.

20. Akbary M., Shahriari H., Fatemi A. H. The value of song lyrics for teaching and learning English phrasal verbs: a corpus investigation of four music genres, *Innovation in Language Learning and Teaching. Innovation in Language Learning and Teaching*. 2016. 13 p.
21. Alisaari J., Heikkola L. M. Increasing fluency in L2 writing with singing. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 6(2), 2016. pp. 271-292.
22. Alisaari J., Heikkola L. M. Songs and poems in the language classroom: Teachers' beliefs and practices. *Teaching and Teacher Education*, 63, 2017. pp. 231–242.
23. Bellés-Calvera L. *Teaching Music in English: A Content-Based Instruction Model in Secondary Education* РЕЖИМ ДОСТУПУ: <https://go.exlibris.link/89zRbfrn>
24. Busse V., Hennies C., Kreutz G., Learning grammar through singing? An intervention with EFL primary school learner. *Learning and Instruction*. Vol. 71, 2021. 11 p.
25. Dwayne E., Effective Use of Music in Language-Learning A Needs Analysis. *Humanising Language Teaching Magazine for teachers and teacher trainers*. 2014.
26. Fonseca-Mora C. Melodies, Rhythm and Cognition in Foreign Language Learning. *Cambridge Scholars Publishing*. 2016. 22 p.
27. Kulić T. D. Music in English language teaching. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*. Vol.49(1): 2019. pp.107-124
28. Larsen-Freeman D. «Teaching Grammar». In M. Celce-Murcia, D. M. Brinton, Snow M. A., Boston: Heinle. *Teaching English as a second or foreign language*. 2014. pp. 256-270.
29. Lyashensko M. Implementation of web-based technologies into teaching and learning practices in the university. *International Journal of Information and Education Technology (Online)*, Vol. 6, No. 3, 2016. pp. 243-246.

Режим доступа: <http://www.ijiet.org/vol6/693-K00009.pdf> (дата звернення: 02.11.2022).

30. Naba'h A. M. (2012). The impact of computer assisted grammar teaching on EFL pupils' performance in Jordan. *International Journal of Education and Development Using Information and Communication Technology*, Vol.8, No. 1, 71-90

31. Parra S. (2016). Use of student created video postcards to promote language grammar acquisition in middle school. Florida: Unpublished Dissertation, *ProQuest LLC*, Nova Southern University.

32. Sacks O. *Musicophilia: Tales of Music and the Brain*. Alfred A. Knopf New York. 2008. 425 p.

33. Scrivener J. *Learning Teaching*. Oxford: Macmillan Education. 2005. 431 p.

34. Tiarina Y. Students' need on basic English grammar teaching material based on interactive multimedia: an innovative design, *The International Journal of Counseling and Education* Vol.4, №1, 2019. pp. 29-37.

35. Xiaowei X. English Teachers' Perspectives on Using Music in English Language Teaching in Thai Secondary Schools. *Theory and Practice in Language Studies*, Vol. 11, No. 2, 2021. pp. 145-150.

ДОДАТКИ

Додаток А

Alec Benjamin - If We Have Each Other

<https://genius.com/Alec-benjamin-if-we-have-each-other-lyrics>

She was 19 with a baby on the way

On the East-side of the city, she was working every day

Cleaning dishes in the evening, she could barely stay awake

She was clinging to the feeling that her luck was gonna change

And, 'cross town she would take the bus at night

To a one-bedroom apartment, and when she'd turn on the light

She would sit down at the table, tell herself that it's alright

She was waiting on the day she hoped her baby would arrive

Alec Benjamin - The Boy In The Bubble

<https://genius.com/Alec-benjamin-boy-in-the-bubble-lyrics>

It was 6:48, I was walking home

Stepped through the gate and I'm all alone

I had chicken on the plate, but the food was cold

Then I covered up my face so that no one knows

I didn't want trouble, I'm the boy in the bubble

...

And my heart was pumping, chest was screaming

Mind was running, air was freezing

Put my hands up, put my hands up

I told this kid I'm ready for a fight

Kenny Chesney - Better Boat (feat. Mindy Smith)

<https://eslvideo.com/quiz.php?id=33784>

I breathe in, I breathe out

Got friends to call who let me talk about

What ain't working, what's still hurting

All the things I feel like cussing out

Now and then I let it go

I ride the waves I can't control

I'm learning how to build a better boat

I hate waiting, ain't no patience in these hands

I'm not complaining, sometimes it's hard to change a man

I think I'm stronger than I was, I let God do what he does

David Bowie - Life on Mars

https://lyrsense.com/david_bowie/life_on_mars

Sailors fighting in the dance hall

Oh man, look at those cavemen go

It's the freakiest show

Take a look at the lawman

Beating up the wrong guy

Oh man, wonder if he'll ever know

He's in the best selling show

Is there life on Mars?

Додаток Г.2

It's a God-awful small affair

To the girl with the mousy hair

But her mummy yells/is yelling/yelled no

And her daddy tolds/is teling/has told her to go

But her friend is/was nowhere to be seen

Now she walks/is walking/has walked through her sunken dream

Eurythmics - Sweet Dreams

<https://genius.com/Eurythmics-sweet-dreams-are-made-of-this-lyrics>

Sweet dreams are made of this

Who am I to disagree

I travel the world and the seven seas

Everybody's looking for something

Some of them want to use you

Some of them want to get used by you

Some of them want to abuse you

Some of them want to be abused

I will survive (Gloria Gaynor)

https://lyrsense.com/gloria_gaynor/i_will_survive

I just walked in to find you here with that sad look upon your face

I should have changed that stupid lock,

I should have made you leave your key

If I'd known for just one second you'd be back to bother me

I Might Be Wrong Radiohead

<https://genius.com/Radiohead-i-might-be-wrong-lyrics>

I might be wrong

I might be wrong

I could have sworn I saw a light coming on

Tom's Diner AnnenMayKantereit & Giant Rooks

<https://genius.com/Annenmaykantereit-and-giant-rooks-toms-diner-lyrics>

I am sitting in the morning at the diner on the corner

I am waiting at the counter for the man to pour the coffee

And he fills it only halfway, and before I even argue

He is looking out the window at somebody coming in

"It is always nice to see you"

Says the man behind the counter to the woman who was coming

She is shaking her umbrella

And I look the other way, as they are kissing their hello's

And I'm pretending not to see them

And instead I pour the milk

Polarrana - Sunny Dust

<https://genius.com/Polarrana-sunny-dust-lyrics>

Light's coming through curtains

It covers all the surface

If light had no purpose

Then darkness would be worthless

Додаток К.1**Tones and I - Dance Monkey**

<https://www.muztonic.com/T/450-tones-i/641-dance-monkey/1688-dance-monkey.html>

Вони кажуть:

"Станцюй для мене, станцюй для мене, станцюй для мене, о-о-о,

Я ніколи не бачив нікого, хто може робити те ж, що і ти!"

Вони говорять:

"Рухайся для мене, рухайся для мене, рухайся для мене, ей-ей-ей.

І коли ти закінчиш, я змушу тебе робити це знову!."

Додаток К.2**Tones and I - Dance Monkey**

<https://www.muztonic.com/T/450-tones-i/641-dance-monkey/1688-dance-monkey.html>

I said, "Oh my god, I see you walking by

Take my hands, my dear, and look me in my eyes"

Just like a monkey, I've been dancing my whole life

But you just beg to see me dance just one more time

Astrid S Dance Dance Dance

<https://genius.com/Astrid-s-dance-dance-dance-lyrics>

I didn't call you back, my fault

Some days, I don't talk at all and

Some days, I'm just not in the mood

I didn't text you back on purpose

Truth is that I've been hurting

Truth is I lock myself in

And I don't know what to do

Arctic Monkeys - Do I Wanna Know?

<https://genius.com/Arctic-monkeys-do-i-wanna-know-lyrics>

Have you got color in your cheeks?

Do you ever get that feelin' that you can't shift the tide

That sticks around like summat's in your teeth

Ah, there's some aces up your sleeve

Have you no idea that you're in deep

I dreamt about you nearly every night this week

How many secrets can you keep?

Keane - Somewhere Only We Know

https://lyrsense.com/keane/somewhere_only_we_know_k

Oh, simple thing, where have you gone?

I'm gettin' old, and I need something to rely on

So, tell me when you're gonna let me in

I'm gettin' tired, and I need somewhere to begin

I came across a fallen tree

I felt the branches of it looking at me

Is this the place we used to love?

Is this the place that I've been dreaming of?

The Beatles - Yesterday

<https://genius.com/The-beatles-yesterday-lyrics>

Yesterday, all my troubles _____ (seemed so far away)

Now it look as though _____ (they're here to stay)

Oh, I believe in yesterday

Suddenly, I'm not half _____ (the man I used to be)

There's a shadow _____ (hanging over me)

Oh, yesterday came suddenly.